

ΖΕΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΑΡΧΑΙ

Ἡ πελασγικήτης τῶν προϊστορικῶν Ἀρίων ἡμῶν προγόνων βυθίζεται: οὕτως εἰς τὸ ἀχανές παρελθόν, ὡς ἀντικείμενον ὑλικὸν ἀπομακρυνόμενον βαθμηδὸν ἀπὸ τῶν ἡμετέρων ὄψεων ἀφανίζεται ἐν τῷ ἀτέρμονι στερεώματι. Ἐδεῖ λοιπὸν νὰ ἀνακαλυφθῇ οὕτως εἰπεῖν μηχανικόν τι ὄργανον, νὰ ἐξευρεθῇ πρόσφορον μεγεθυντικὸν τηλεσκόπιον, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ κατορθωθῇ νὰ γείνωσιν πῶς ὁρατὰ τὰ τελευταῖα ἔγνη τῆς ἐν χρόνῳ καὶ τόπῳ παρουσίας καὶ διαβάσεως τῆς ἀρχηγόπου ἐκείνης τοῦ ἔθνους ἡμῶν καταστάσεως.

Τὸ ὄργανον καὶ μέσον τοῦτο ἐξευρε καὶ ὀσημέραι τελειοποιεῖ ἡ καθ' ἡμᾶς ἐνδελεχῆς καὶ ἐπίμονος ἔρευνα τῶν σημιτολόγων ἢ αἰγυπτιολόγων. Οὗτοι ἐγκύπτοντες ἀδιαπαύστως εἰς τοὺς τάφους καὶ τὰ μνημεῖα τῶν διαφορῶν σημιτικῶν λαῶν, τῶν πρὸ τῶν ἡμετέρων Ἀρίων ὄντων κοινωνικῶς τε καὶ πολιτικῶς προηγμένων, διανοίγουσι καὶ τὰ ἀλλεπαλλήλως ἐπικείμενα ἐκ παμπάλαιων περὶ αὐτῶν μύθων καὶ παραδόσεων στρώματα. Καὶ οἱ ἀρχαῖοι εἶχον ἰδέαν τινὰ περὶ τοιαῦδε ἢ τοιαῦδε σχέσεως τῶν δύο ἀρχικῶν ἐκείνων κατὰ τὴν ἀνατολικὴν τῆς Μεσογείου λεκάνην ἀνθρωπίνων φυλῶν, τῶν Ἀρίων καὶ Σημιτῶν· αἱ τοιαῦται δὲ σχέσεις ἐξεδηλοῦντο παρ' αὐτοῖς διὰ τῶν ἀποικιῶν ἐκείνων, τῶν περὶ τὸν Δαναὸν καὶ τὸν Κέκρωπα, τὸν Ἡρακλέα (Μελκάρτ, Μελικέρτην) καὶ τὸν Κάδμω, τοὺς Κουρήτας καὶ τοὺς Τελχίνας καὶ τοὺς ἄλλους· ἀλλ' ἡ δὲ τῆς ἐπιστήμης τῶν καθ' ἡμᾶς σημιτολόγων, αἱ βαθύταται καὶ ἐμβριθέσταται μελέται τοῦ Μασπερὸ καὶ Φουκάρ καὶ Γλάδστονας καὶ τῶν ἄλλων εἰς πλῆθος ἀρχαιομυστῶν, διέλυσαν ἱκανῶς τὰ περὶ τῶν διαφορῶν σχέσεων τῶν ἀρχηγόνων ἐκείνων λαῶν ἐπικείμενα νεφελοῦδη τῆς ἀρχηγόπου ἡμῶν ἱστορίας στρώματα. Ἀποδείκνυται ὀσημέραι ἐμπράκτως, ὅτι ὁ μῦθος ὁ ἐλληνικὸς εἶνε κέλυσος ἐγγλεῖον κόσμον ὅλον προαποικοῦμενον, ἀλλὰ κατεσπασμένη καὶ ἐπιπροσθεύσα πρὸ γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἡ καθ' ἡμᾶς ἐθνοδιφικὴ ἐπιστήμη ἔγνω νὰ ἀποσπᾷ καὶ ἀνεκλύῃ ἐκ τοῦ ἀμετρήτου ἄλλως τοῦ παρελθόντος βάθους.

Καὶ οὐδεὶς μὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων πασιφανῶς καὶ ἐκλάμπρως ἀπεδείχθη, ἔφερεν ἀνάγκην ἐν ἑαυτῷ, ἐνδιαθέτως, τὰ σπέρματα ἀπείρου τελεσιουργοῦ δυνάμεως, ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἦτο τὸ ἐγγραφον κατὰ Πλάτωνα πινακίδιον, ἐφ' οὗ ἦν τετυπωμένος δακτύλος θεῖος ἀπείρου ἰδεώδους καὶ ἐπιστητὸς κόσμος, εἶδετο ἐν τούτοις, φαίνεται, κοινωνιολογικῶν περιστάσεων προσφῶρων, ὅπως ὁ κόσμος οὗτος ὁ δυνάμει μόνον τότε εἰς αὐτὸ ἐνυπάρχων καὶ ἐνεργεῖα ἐκδηλωθῇ. Οἱ προϊστορικοὶ ἡμῶν Πελασγοὶ Ἀριοὶ πρόγονοι κατῆλθον ἐκ τοῦ τῆς Ἀσίας βάθους, ἐκ τῶν τοῦ Ἰμβροῦ καὶ τοῦ Παμῖο ἀναπεπταμένων ὄρο-

πέδιων καὶ κατέσχον τὰς ἔθνην καὶ ἔθνην τοῦ Αἰγαίου χώρας, ὅτε ἤδη φυλὴ ἑτέρα, ἐξ Ἀσίας καὶ αὐτὴ ἀπορρεύσασα, ἦν προῖμώτερον ἐν αὐταῖς ἢ ταῖς συνεγγιζούσαις εἰς αὐτὰς ἐνιδρυμένη καὶ κοινωνικῶς προηγμένη. Οἱ ἀρχέγονοι ἐκεῖνοι ἡμῶν πρόγονοι κατῆλθον προωθούμενοι ὑπ' ἄλλων ὀπισθεν αὐτῶν ἐπερχομένων, κατὰ δὲ τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω συνεχῆ αὐτῶν φορὰν καὶ πορείαν διῆγον τὸ πρῶτον κυνηγετικῶς καὶ νομαδικῶς, σὺν τῷ χρόνῳ δὲ ποιμενικῶς καὶ γεωργικῶς. Οὕτω τέλος ἐκεῖνοι ἔχοντες συνητηθήσαν καὶ εἰς ἐπαρῆν ἦλθον μετὰ τῶν γειτνιαζόντων καὶ παρακειμένων Σημιτῶν.

Τῆς ὅπως δῆποτε ταύτης ἐπαρῆς καὶ ἐπιμειξίας ἀπαξ γενομένης, ἤρξατο νὰ τελῆται ἡ ἀνθρωπιστικὴ τοῦ Ἀρίου γένους ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολή· τὸ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ φύσει ἐγκείμενον ἐγγραφον πινακίδιον ἤρξατο νὰ αὐταναγινώσκηται, τὰ ἐν αὐτῇ ζώπυρα σπέρματα πυκνῶς καὶ ἀλλεπαλλήλως νὰ ἀναφύωνται. Ὁ ἀπείρος καὶ μυριοσυνδύαστος μυθολογικὸς ἐλληνικὸς κόσμος περίτρανος τούτου ἀπόδειξις. Οἱ Σημίται πολλῷ πρότερον προηγμένοι ἴσχυσαν νὰ ἐπιβλήθωσι (καθὰ ἐκ τῶν ἀνερευνημένων μνημείων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναγινωσκομένων αἰγυπτιακῶν δυναστιῶν καὶ τῶν ἔργων αὐτῶν) εἰς τοὺς τὸ πρῶτον ἐν ἐμβρυακῇ καὶ ἀξέστῳ κοινωνικῇ καταστάσει διακειμένους πελασγικοὺς ἢ ἐλληνικοὺς Ἀριοὺς. Στόλοι καὶ ἐμπορικαὶ ὀγκάδες Αἰγυπτίων καὶ Φοινίκων ἐπελαγοδρόμου καὶ προσέπλεον, κατελάμβανον ἢ διῆγον ἐμπορευόμενοι, πρὸς δὲ καὶ ἐληζόντο τὸν Αἰγαῖον Πόντον μέχρι Σαμοθράκης καὶ Ἰμβροῦ καὶ τὸ Ἴόνιον μέχρι Σχερίας (τῆς τῶν Φαιάκων νήσου) πέλαγος καὶ αἰχμαλώτους καθ' Ὀμηρον πολλάκις ἀπάγοντες. Ἀπὸ τῆς ΙΣ' μέχρι τῆς ΚΣ' τῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου δυναστείας διεξήγετο πάλιν διηνεκῶς ἐν τῇ περὶ τὴν ἐλληνικὴν χερσόνησον θαλάσῃ μεταξὺ Ἀρίων καὶ Σημιτῶν, μεταξὺ Εὐρώπης ἔκτοτε ἔτι καὶ Ἀσίας, μέχρις οὗ κατίσχυσαν οἱ πρῶτοι ὀσημέραι ἀναπτυσσόμενοι καὶ ὑπερτεροῦντες. Λεῖψανα, εἰ καὶ τελευταῖα, οὐδὲν ἥττον ἀμυδρὰ, εἶνε καὶ οἱ ἐν λόγοις καὶ παραδόσεσι καὶ εἰς τοὺς μετὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους Ἕλληνας περισωθέντες Σημίται ἐκεῖνοι, Δαναὸς καὶ Κέκρωψ καὶ Κάδμος, κατὰ δὲ τὸν Γλάδστονα καὶ ἡ ἐπίσημος προσηγορία τῶν αἰγυπτιακῶν ἐν τῇ τότε Ἑλλάδι τοποτηρητῶν, οἱ ἄνακτες.

Ἡ κατίσχυσις τῶν ἐλληνικῶν Ἀρίων ἐπὶ τοὺς Σημίτας ὀρίζεται ἀρχομένη ἀπὸ τῆς πελασγικῆς εἰς τὴν αἰολικὴν καὶ τὴν ἀχαικὴν τοῦ ἔθνους ὄψιν μεταβάσεως.

Ἡ μετάβασις αὕτη, καθ' ἣν ἐπικρατεῖ ἤδη ἐν τῷ ἔθνει ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἢ προσωνομίαν τῶν ἐνδόξων καθ' Ὀμηρον ἡρωικῶν Ἀχαιῶν, εἶνε τὸ λυκαυγὲς τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους. Κατ' αὐτὴν οἱ νῦν Αἰολεῖς ἢ Ἀχαιοὶ Ἀριοὶ ἀποδιδόντες τὰ ἴσα εἰς τοὺς Σημίτας κατάγονται ἐν πλήθει προσωριζόμενοι εἰς τὰς τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Φοινίκης ἀκτὰς καὶ ἀποβάσεις κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νείλου καὶ τὴν Σιδῶνα καὶ ἐπελάσεις ποιοῦμενοι πολεμοῦσι καὶ μάχονται κατ' αὐτῶν. Πρῶτοι δὲ ἐκ τῶν παμπρωτῶν ἐκείνων ναυτικῶν ἤδη γενομένων Ἑλλήνων

συναγεται ἐκ τῶν ὀμηρικῶν ἐπῶν ὅτι ἦσαν οἱ ἐν Κρήτῃ Ἀχαιοί, οἱ προπάτορες τοῦ θαλασσοκράτορος Μίνως καὶ τοῦ νομολόγου ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ραδαμάνθυος, διότι αὐτοὶ πρὸ πάντων ὑφίσταντο τὴν πολλαπλῆν τῶν Σημιτῶν ἐπιδρασιν, καθὸ πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῶν, ἐνῶ ἐπελαγοδρόμου καὶ προσέπλειον, κείμενοι.

Ὁ παλαιάρατος δὲ μῦθος λέγει, ὅτι καιρὸν ὁ Ζεὺς τῆς Κρήτης τηρήσας, ἐνῶ ὁ βασιλεὺς τῆς Σιδωνίας Ἀγίνωρ διέτριβε περὶ τὰ συριακὰ ὄρια, μεταμορφοῦται εἰς ὤραιον καὶ ἀδρομερῆ Ταῦρον καὶ νηχόμενος μεγαλοπρεπῶς παρὰ τὴν ἀμμώδη παραλίαν τῶν Σαρέφθων ἐλκεῖ πρὸς ἑαυτὸν τὴν βασιλοπαιδα Εὐρώπην, ἐνῶ αὐτὴ μετὰ ὀμηρικῶν ἐκεῖ συνέπαιζε, καὶ ὑποκλινόμενος κατορθοῖ αὐτὴ νὰ ἐπιβῇ αὐτοῦ καὶ οὕτως οἶχεται πλείων πρὸς τὴν Κρήτην καὶ κοιμίζων ἐν θριάμβῳ τὸν ἀνεκτίμητον τῆς Φοινίκης θησαυρόν. Ἐπιπροστίθει δ' ὁ μῦθος, ὅτι ὁ βασιλεὺς τῶν Σιδωνίων ἐπανελθὼν ἐκπέμπει πρὸς ἀναζήτησιν τῆς θυγατρὸς τοὺς ἀδελφούς αὐτῆς Κάδμω καὶ Φοίνικα. Ὑπὸ τὸ ἐκ τοῦ ἀπωτάτου χρόνου μυθικὸν τοῦτο περι κάλυμμα λαμβάνει βεβαίως γεγονὸς ἢ γεγονότα πολλὴν τὴν ἐθνολογικὴν σπουδαιότητα ἐνέχοντα. Ὁ καθηγητὴς τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας ἐν Βιέννῃ Στάιν λέγει τὰ ἐξῆς: «Πρότερον πάσης ἄλλης θαλάσσης ἐπρωταγωνίστησεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἡ Μεσογεία, τὸ δ' ἐπὶ τῆς Μεσογείου κράτος ἐξήτθη οὐχὶ ἐν τῇ τῆς θαλάσσης καθ' ἑαυτὴν κατοχῇ, ἀλλ' ἐν τῇ τῶν ὑπ' αὐτῆς προσκλυζομένων ἀκτῶν. Πᾶσα ἀλλοίωσις τῶν ἐπιθαλασσιῶν χωρῶν τῆς Μεσογείου ἠρμηνεύθη ἕνεκα τούτου ὡς φαινόμενον οὐχὶ ἀπλῶς τοπικόν. Περιττὸν νὰ ἀνελιζόμεν διὰ μακροτέρων τὴν εἰκόνα τῆς Μεσογείου ἐπὶ τῶν Φοινίκων, τῶν Ἑλλήνων, τῶν Καρχηδονίων καὶ τῶν Ῥωμαίων, καθόσον γνωστὸν ὑπάρχει, ὅτι μία οὐσιώδης μοῖρα τῆς ἱστορίας τῶν ἐπικρατειῶν τούτων ἀπερασίσθη ἐν τοῖς ὕδασι τῆς Μεσογείου¹. Ἄπαξ λοιπὸν προαχθέντων τῶν ἐπὶ τῶν Ἀχαιῶν Πελασγῶν Ἀρίων καὶ ἐν τοῖς θαλασσίαις ἔργοις, πάλῃ τὸν τεύθειν συνεκροτεῖτο μετὰ αὐτῶν καὶ τῶν Σημιτῶν περὶ ἐπικρατήσεως ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης Ζεὺς, ἢ ἡ προσωποποίησις ἐν τῷ μύθῳ τοῦ λατρεύοντος αὐτὸν ἐν τῇ νήσῳ ἀχαικοῦ νῦν κόσμου, προστάττει ἢ ὠθεῖ τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ Ταῦρον νὰ ἐπέλθῃ ἐπὶ τοὺς ἐν Φοινικῇ Σημίτας καὶ καταπολεμήσῃ αὐτούς. Οἱ Ἀχαιοὶ ἱκανοὶ ἤδη γενόμενοι οὐ μόνον ἐξελαύνουσιν ἐκ τῶν θαλασσῶν αὐτῶν τοὺς Σημίτας, ἀλλὰ καὶ προβαίνοντες ἀποκλείουσιν αὐτοὺς ἐν ταῖς ἰδίαις χώραις καὶ πολυειδῶς ἐκ τούτου ὠφελοῦνται.

Ὅπως ὁμως καὶ ἂν ἔχῃ, οἱ Σημίται ἐκεῖνοι, πρότερον πολλῶ κοινωνικῶς καὶ πολιτικῶς προηγμένοι, ἐγένοντο τῶν ἑλληνικῶν Ἀρίων ὑψηλῆται καὶ πρότυπα ἐν πολλοῖς ὑποδείγματα. Οὐ μόνον οἱκοὶ ὄρωντες αὐτοὺς οἱ Ἀριοὶ πλείοντας καὶ ἐπι-

σοιτώντας, ἀλλὰ καὶ τὸναντίον προσοριζόμενοι ὅπως δῆποτε παρ' αὐτοῖς, ἀρῶνται γνώσεις καὶ ἐκπολιτίζονται. Καὶ δὲν ἔχομεν μὲν ἴδια περὶ τούτου μνημεῖα ἐγγράφα, εἰμὴ μόνον ἀπὸ γῆσις παρ' Ὀμήρῳ ἐκ λόγων καὶ παραδόσεων ἀλλὰ πλὴν τῶν μυκηναίων καὶ ἄλλων τεχνικῶν εὐρημάτων τὰ ἐν τῷ Ἰδαίῳ τῆς Κρήτης ἀντρω ἀνευρεθέντα τοιαῦτα εἶνε ἀπτά μαρτύρια τῆς λίαν πρῶμου ἐπιδράσεως τῶν Σημιτῶν ἐπὶ τοὺς ἡμετέρους προϊστορικοὺς προγόνους, τοὺς πελασγικοὺς καὶ μάλιστα τοὺς αἰολικοὺς ἢ ἀχαικοὺς Ἀρίους. Οὕτως ἡ σημιτικὴ Εὐρώπη ἀρπαζομένη καὶ ἀπαγομένη κατὰ τὸν παλαιάρατον μῦθον συνδυάζεται πρῶτον ἐν Κρήτῃ μετὰ τοῦ ἐκροσωποῦντος τὸν τότε ἑλληνικὸν κόσμον Διὸς καὶ γεννᾷ καὶ τίθησι τὰς ἀρχὰς τοῦ παμπρῶτου ἐν Ἑλλάδι πολιτισμοῦ καὶ ἀνθρωπισμοῦ: ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ Εὐρώπης, τῆς εὐρέως καὶ πολυμερῶς διανοιξάσης τὰς ὅπας τῶν ἐπέκεινα τῆς Κρήτης καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀσίας λαῶν, διδοται καὶ τὸ ὄνομα εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἡπειρον. Οὕτως ἡ Κρήτη γίνεταί ἡ πρώτη τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ: ἐκ τῆς αὐτῆς δὲ καὶ τοῦ βασιλέως τῆς νήσου Ἀστερίου προερχόμενα τέκνα Μίνως καὶ Ῥαδάμανθυς, ἰδρύουσι τὸ πρῶτον ἔννομον ἐν τοῖς προϊστορικοῖς Ἑλλησιν κράτος, τὸ ὅποιον προάγον κατὰ μικρὸν πρὸς βορρᾶν μεθίσταται ἐν Μυκῆναις καὶ Ἀργεὶ τὸ πρῶτον καὶ ὕστερον ἐν Ἀθήναις διὰ τοῦ Αἰγέως καὶ Θησέως καὶ περαιτέρω ἐν Θήβαις καὶ τῷ τῶν Μινῶν Ὄρχομενῷ.

Ὁ πᾶμπρωτος λοιπὸν ἐν τοῖς Ἑλλησιν πολιτισμὸς ἀρχεταί ἐκ νότου, ἐκ Κρήτης, διότι πρὸς βορρᾶν ἐπικρατεῖ ἔτι ἡ ἀρχέγονος καὶ φυσικὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ τῶν Πελασγῶν Ἀρίων κατάστασις. Ὁ Procesch von Osten, ὁμιλῶν περὶ τῆς ἀρχαιότητος αὐτῶν, ἀποφαίνεται λέγων ὅτι ἡ κοινωρευνητὸς αὐτῶν, ἀποφαίνεται λέγων ὅτι ἡ κοινωρευνητὴ καὶ πολιτικὴ αὐτῆς ἱστορία λήγει ὅπου ἀρχεταί ἡ τοῦ ἄλλου κόσμου. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ταύτην οἱ ἄνθρωποι, συνελθόντες τὸ πρῶτον εἰς πόλεις καὶ τὴν ἑαυτῶν προσωπικὴν ἐλευθερίαν διὰ νομίμων ὑποχρεώσεων περιορίσαντες, συνέστησαν ἔννομον κοινωνίαν ἀποδεξάμενοι τὰ βάρη τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς. Διὰ τοιούτων ἀτομικῶν θυσιῶν ἐν τῇ ὁλότῃ ἀσφαλισθέντες καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἀνατολῆς ὑποδείγματα ὑπ' ὄψει ἔχοντες, ἔθηκαν τὰς πρῶτας βάσεις τοῦ πολιτισμοῦ ἐκείνου, ὁ ὅποιος σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ἐκ τῆς πρὸς ἀκατάσχετον ἀνάπτυξιν ἰκανότητος τοῦ ἀριανοῦ γένους εἰς τοσοῦτον περιφανῆς ὕψος ἤρθη. Καὶ πρῶτον μὲν διὰ τῶν παναρχαίων ἐν τῇ νήσῳ ἀνθρωπιστικῶν ἐκείνων ἐργατῶν, τῶν Ἰδαίων Δακτύλων καὶ Κουρήτων, τῶν Κορυβάντων καὶ Τελγίνων (Σημιτῶν τούτων ὄντων), ἀνωρθώθησαν μέταλλα καὶ κατεργάσθησαν, ὄργανα δὲ ἐξ αὐτῶν πρὸς παντοῖαν κοινωνικὴν ἀνάγκην, πρὸς γεωργίαν, λιθοτομίαν, ὑλοτομίαν καὶ οἰκοδομίαν, κατεσκευάσθησαν ἢ τέχνη πρὸς τὴν τῶν ζώων ἐξήμερωσιν καὶ τὴν τῶν μελισσῶν συντήρησιν καὶ ἐπιμέλειαν ἐδιδάχθη ὕστερον δὲ κατὰ μικρὸν καὶ ἐπὶ τὰ πνευματικώτερα χωροῦντες ἐκεῖνοι προήγοντο εἰς τέχνας λεπτοτέρας καὶ ἔτι καὶ εἰς ἐπιστήμας.

¹ «Τὸ κίνημα τῆς Αἰγύπτου» ἐν τῷ «Τύπῳ» τῆς Βιέννης. Κλειώ, ἀριθ. 1857, κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1881.

Καὶ ἔνθεν μὲν ἐκανόνιζον κατὰ μικρὸν τὰ τῆς θήρας, τὰ τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἐνόπλου ὀρχήσεως, ἔνθεν δὲ τὰ τῆς μουσικῆς, τῆς ποιήσεως καὶ τῆς καλλιτεχνίας, τὰ τῆς πρὸς τὸ θεῖον λατρείας καὶ τῆς νομοθεσίας, κατὰ τινὰς δὲ καὶ τὰ εἰς αὐτὴν τὴν γραφὴν ἀναγόμενα. Κόσμος ὅλος, καθὰ ὀσημέραι εἰς φῶς ἄγεται, ἐν τῇ μεσημβρινῇ ἐκείνῃ Ἑλλάδι τὸ πρῶτον ἐδημιουργήθη· οὐ μόνον οἱ ἐγγλεῖοντες αὐτὸν ἄπειροι καὶ πολυσυνδύαστοι μῦθοι πασιφανῶς τοῦτο δεικνύουσι καὶ μαρτυροῦσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ καθ' ἑκάστην ἀνευρισκόμενα προϊστορικὰ ἐν αὐτῇ μνημεῖα κυροῦσι. Καὶ ἔνθεν μὲν ὁ Κρητηγενὴς Ζεὺς, πάντοτε ἐν τῇ νήσῳ, καὶ μετὰ τὴν ἐπικράτησιν ἐτι ἐν τοῖς Ἑλλησι τῆς ὕψ' ἑτέραν θρησκευτικὴν ἀντιληψιν λατρείας τοῦ δωρικοῦ Ἀπόλλωνος, τὰ πρωτεῖα κατέχων, ἔνθεν δὲ ἡ Δημήτηρ, ἐν Κρήτῃ τὸ πρῶτον ὅτι ἀπέβη, « ἐπὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης », μυθευομένη, ἐκπροσωποῦσιν ἐν αὐτῇ τὴν ὄλην τοῦ σύμπαντος ὑπόστασιν, τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Οἱ Τιτᾶνες δὲ καὶ οἱ Γίγαντες, ὁ Δαίδαλος καὶ ὁ περίπυστος αὐτοῦ Λαβύρινθος, οἱ ἐν ἄδου κριταὶ Μίνως καὶ Ραδάμανθυς, ἡ βασιλεία καὶ μεγάλη Κνωσὸς καὶ ἡ μετὰ τῆς Τύρινθος μόνη παρ' Ὀμήρῳ μνημονευομένη ὡς τειχιόεσσα ἀρχαίῳθεν λαμπρὰ Γόρτυς, αἱ ἑκατὸν καὶ ἐπέκεινα παλαιάτα πόλεις αὐτῆς καὶ πλείστα ὅσα οὐδὲν ἕτερον ὑπεμφαίνουσιν ἢ τὸν πρῶτον σταθμὸν ἐν Κρήτῃ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ ἄριανὸς Ζεὺς διὰ τῶν ἀγῶνων αὐτοῦ μετεκόμισεν ἐν αὐτῇ τὴν Εὐρώπην, τὴν ἡμέρωσιν καὶ τὸν ἀνθρωπισμὸν· οὗτος δ' ἐκείθεν πραγόμενος ἐπεξετάθη καὶ κατεκάλυψε τὴν ἀπέναντι τῆς μικρᾶς νησιωτικῆς ἡπείρου τὴν μεγάλην ἡπειρον, ἡ ὁποία ἐκ τῆς κρητικῆς Εὐρώπης καὶ αὐτὴ οὕτως ἐκλήθη καὶ δι' αὐτὸ φαίνεται τὸσον τὴν πατρίδα ἐκείνης οὗτος ἠγάπησεν, ὥστε δὲν ἔνοιε νὰ χειραφετήσῃ καὶ αὐτὴν μετὰ τὸσαῦτα μοναδικὰ ἐν τῷ κόσμῳ δεινὰ, διότι ὡς πεπολιτισμένη ἐπιμένει ἀκολουθοῦσα τὴν χριστιανικὴν ρήτραν: «ὦν ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει!» Τοιαύτη ἐν τῇ πολιωτάτῃ ἐκείνῃ ἀρχαιότητι ἡ Κρήτη· πατρίς θεῶν, ἡμιθέων καὶ ἡρώων, σταθμὸς πρῶτος, ἐξ οὗ ὀρμώμενος ὁ Ζεὺς μετὰ τῆς Εὐρώπης αὐτοῦ, κατήρξατο ἐν τοῖς ἀνθρώποις τῆς σταδιοδρομίας τοῦ πνεύματος, τῆς λυτρώσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ σώματος καὶ τῆς ὕλης καὶ ἀνυψώσεως εἰς τὸν ἰδεώδη κόσμον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀπέρρευσαν καὶ κατήχθησαν.

B. ΨΙΛΑΚΗΣ

Α Λ Η Θ Ε Ι Α

Χίλιες φορὲς ἐγὼ ἔγραψα τραγοῦδια
Μὲ πάθος τῆς ψυχῆς, γλυκὰ γλυκὰ,
Χίλιες φορὲς ἐσκόρπισα λουλουδία
Στὰ κάλλι πῶχει ἢ γῆς τὰ μαγικά.

Ὅ,τι ἐκρυφτὰ μέσ' στὴν καρδιά, στὸ στήθος,
Πολύτιμο, μεγάλο, τρυφερό
Τὸ νέκρωσεν τῆς δυστυχιάς τὸ πλῆθος,
Τὸ πῆρε ἢ λησμονιὰ μὲ τὸν καιρὸ.

Συχνὰ σ' ἕνα χαμόγελο ζητοῦσα
Νὰ βρῶ τὴν εὐτυχία, τὴν ζωὴ,
Μὰ πειθὸ συχνὰ ὁ δόλιος καρτεροῦσα
Ν' ἀκούσω ἐνὸς ἀγγέλου τὴν πνοή.

Καὶ νὰ μοῦ πῆ: Γιὰ σίκω ἀψ' τὴν ἀπάτη,
Τὰ ὄνειρα παράτα τὰ τρολλὰ,
Πάρε τ' ἀληθινὸ τὸ μονοπάτι
Π' ἐμπρὸς μας ταπεινὰ χαμογελά

Ὡ! ἄγγελε ποῦ τόσο σ' ὄνειροῦτικα,
Σὺ δός μου τῆς ἀλήθειας τὸ κλειδί,
Λυπῆσον με ποῦ τόσο ἐμαρτυροῦτικα
Ἀπὸ μικρὸ κι' ἀνήξερο παιδί.

Δ. Ι. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

ΑΝΑ ΤΟΝ ΕΛΙΚΩΝΑ

ΒΑΛΛΙΣΜΑΤΑ

Τὸ ἐπόμενον δὲν ὑπολείπεται ὡς πρὸς τοῦτο, εἶνε δὲ περίφημον ἐν Σικωττικῷ, ὄχι μόνον διὰ τὴν ὑπόθεσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν σπαραξικάρδιον μουσικὴν, ἣτις τὸ συνοδεύει, δημῶδης οὕσα:

Τὸ σπαθὶ σου γιατί' ἔτσι σὰ ματοβαμμένο;
'Εδουάρδε, 'Εδουάρδε!
Τὸ σπαθὶ σου γιατί' ἔτσι σὰ ματοβαμμένο,
καὶ πῶς τόσο πένθος 'ς τὴν ὕψι γυτὸ; — Ὡ!
Τὸ γεράκι μου ἔχω μ' αὐτὸ θανατωμένο,
μητέρα, μητέρα!
Τὸ γεράκι μου ἔχω μ' αὐτὸ θανατωμένο,
κανένα δὲν ἔχω πιά ὅμοιο μ' αὐτό. — Ὡ!

Πουλιὸ αἷμα δὲν ἔχει μιὰ τέτοια κοκκινάδα.
'Εδουάρδε, 'Εδουάρδε!
Πουλιὸ αἷμα δὲν ἔχει μιὰ τέτοια κοκκινάδα,
παιδάκι μου πὲς τὴν ἀλήθεια σωστή. — Ὡ!
Ὡ, τὴν κόκκινὴ μου ἔχω θανατώσει φοράδα,
μητέρα, μητέρα!
Ὡ, τὴν κόκκινὴ μου ἔχω θανατώσει φοράδα,
περήφανη τόσο, καὶ τόσο πιστή. — Ὡ!

Γρηὰ ἦτο ἡ φοράδα, ζημιὰ δὲν εἶνε τόση,
'Εδουάρδε, 'Εδουάρδε!
Γρηὰ ἦτο ἡ φοράδα, ζημιὰ δὲν ἦτο τόση,
σένα ἄλλος σοῦ θλίβει τὰ στήθια καύμος. — Ὡ!